

Finansdepartementet

Översyn av registret för idéburna organisationer

Sammanfattning av uppdraget

En sakkunnig (i det följande utredaren) ges i uppdrag att se över det register för idéburna organisationer som Kammarkollegiet ansvarar för enligt lagen (2022:900) om registrering av idéburna organisationer och förordningen (2022:903) om registrering av idéburna organisationer.

Utredaren ska bl.a.

- utvärdera vilken betydelse villkoren i lagen om registrering av idéburna organisationer och Kammarkollegiets registerhållning och tillsyn har på de idéburna organisationernas vilja att registrera sig,
- analysera behovet av ändringar i regelverket, och
- föreslå åtgärder för att öka antalet registrerade idéburna organisationer i registret.

Uppdraget ska slutredovisas till Regeringskansliet (Finansdepartementet) senast den 31 augusti 2026.

Bakgrund

Registret för idéburna organisationer

Sedan den 1 januari 2023 kan idéburna organisationer i offentligt finansierad välfärdsverksamhet registrera sig i ett särskilt register enligt lagen om registrering av idéburna organisationer. Kammarkollegiet är enligt 2 § förordningen om registrering av idéburna organisationer registreringsmyndighet enligt lagen. Syftet med registreringsmöjligheten är att få fler idéburna organisationen att verka som aktörer i välfärden.

Med en idéburen organisation avses enligt 2 § lagen om registrering av idéburna organisationer en juridisk person som uteslutande har ett allmännyttigt syfte, vilket t.ex. kan vara att bidra till samhällets utveckling eller till lösningen av ett samhällsproblem. Det finns inget krav på att verksamheten ska vara riktad till hela allmänheten, utan den kan rikta sig till en viss grupp, exempelvis våldsutsatta kvinnor eller ungdomar med särskilda behov (prop. 2021/22:135 s. 16 och 17).

Vid införandet av registreringsmöjligheten uttalade regeringen att idéburna organisationer fyller flera viktiga funktioner i samhället och bidrar med andra perspektiv än de som offentliga myndigheter och privata företag har. Regeringens målsättning är därför att få fler idéburna organisationer att verka som aktörer i välfärden och att öka den andel av den offentligt finansierade eller subventionerade välfärdsverksamheten som bedrivs av idéburna organisationer. Syftet med registreringsmöjligheten är inte att utesluta några idéburna organisationer, utan att avgränsa dem mot offentliga och kommersiella aktörer (prop. 2021/22:135 s. 11 och 12).

Villkoren för registrering i registret

För att en idéburen organisation ska få registreras i registret ska den enligt 3 § lagen om registrering av idéburna organisationer bedriva eller ha för avsikt att bedriva offentligt finansierad välfärdsverksamhet. Staten, en region eller en kommun får vidare inte ha ett rättsligt bestämmande inflytande över organisationen och organisationen ska ha förbundit sig att skifta kvarvarande tillgångar vid organisationens upplösning på ett sätt som inte bryter mot den reglering som begränsar värdeöverföringar enligt 8 § samma lag.

Enligt 8 § lagen om registrering av idéburna organisationer får en organisation inte göra några värdeöverföringar annat än till andra registrerade idéburna organisationer eller till forskning. Denna begränsning gäller även fem år efter det att en organisation har avregistrerats från registret. Av 9 § samma lag följer att en organisation som omfattas av begränsningen varje år skriftligen ska lämna uppgifter om värdeöverföringar. Detta gäller även organisationer som under de senaste fem åren har avregistrerats. Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet gör värdeöverföringar i strid med begränsningen om värdeöverföringar döms enligt 14 § till böter.

Av 11 § lagen om registrering av idéburna organisationer följer att Kammarkollegiet ska utöva tillsyn över registrerade idéburna organisationer

och organisationer som efter avregistrering fortsatt omfattas av begränsningen om värdeöverföringar.

Kammarkollegiet får enligt 5 § 1 förordningen om registrering av idéburna organisationer meddela föreskrifter om storleken på de avgifter som ska tas ut för registerhållning och tillsyn enligt lagen om registrering av idéburna organisationer. Avgifter som tas ut ska enligt 3 § samma förordning täcka Kammarkollegiets kostnader för registrering och tillsyn. Ansökningsavgiften uppgår för tillfället till 12 000 kronor och den årliga tillsynsavgiften till 1 600 kronor.

Uppdraget att föreslå åtgärder för att öka antalet registrerade idéburna organisationer

Antalet idéburna organisationer som för närvarande har registrerat sig i registret bedöms inte motsvara ambitionen vid inrättandet av registret och indikerar att det finns behov av att vidta åtgärder för att öka antalet registrerade organisationer. Det kan t.ex. finnas behov av att minska den administrativa bördan för de idéburna organisationerna.

Utredaren ska därför

- utvärdera vilken betydelse villkoren i lagen om registrering av idéburna organisationer och Kammarkollegiets registerhållning och tillsyn har på de idéburna organisationernas vilja att registrera sig,
- analysera behovet av ändringar i regelverket,
- föreslå åtgärder för att öka antalet registrerade idéburna organisationer i registret, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

De förslag som utredaren lägger fram ska vara kostnadsmässigt neutrala för den offentliga sektorn.

Konsekvensbeskrivningar

Utredaren ska analysera och redovisa konsekvenserna av förslagen i enlighet med förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar.

Kontakter och redovisning av uppdraget

Utredaren ska i den utsträckning det är lämpligt inhämta upplysningar och synpunkter från Kammarkollegiet, Upphandlingsmyndigheten, Sveriges

Kommuner och Regioner, ett urval av idéburna organisationer och andra berörda aktörer. Utredaren ska vidare beakta relevant arbete som pågår inom Regeringskansliet och utredningsväsendet.

Uppdraget ska senast den 31 augusti 2026 slutredovisas till Regeringskansliet (Finansdepartementet).